

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής
Ανασυγκρότησης Βαλκανίων”
(Σχέδιο Νόμου)

Αθήνα, 18 Φεβρουαρίου 2002

Διαδικασία

Με την από 30.1.2002 επιστολή του ο Υφυπουργός Εξωτερικών κ. **Ανδρέας Λοβέρδος** απέστειλε προς γνωμοδότηση, με τη διαδικασία του επείγοντος, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) το Σχέδιο Νόμου “Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων”.

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τους κ.κ. **Δημήτριο Κυριαζή, Νικόλαο Χασιώτη, Κωνσταντίνο Κόλλια, Δημήτρη Πολίτη, Νικόλαο Λιόλιο** και **Νικόλαο Γιατράκο**. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίστηκε ο κ. **Δημήτρης Πολίτης**.

Την επιστημονική στήριξη στην Επιτροπή παρείχαν οι εμπειρογνώμονες κ.κ. **Μιχάλης Σπουρδαλάκης**, καθηγητής Πολιτικής Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και **Χαράλαμπος Τσαρδανίδης**, Διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Οικονο-

μικών Σχέσεων και οι επιστημονικοί συνεργάτες της Ο.Κ.Ε. κα **Μαρία Ιωαννίδου**, οικονομολόγος και Δρ. **Αθανάσιος Παπαϊωάννου**, δικηγόρος, ο οποίος είχε και τον επιστημονικό συντονισμό της Επιτροπής. Στις εργασίες της ομάδος μετείχε ως βοηθός επιστημονικής έρευνας ο κ. **Γιώργος Βασιλόπουλος**.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τρεις (3) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίαση της 11ης Φεβρουαρίου 2002.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε. στην οποία εισηγητές ήταν οι κ.κ. **Νικόλαος Γιατράκος** και **Νικόλαος Χασιώτης**, αφού συζήτησε το θέμα στην Ολομέλεια της **18ης Φεβρουαρίου 2002**, διατύπωσε την υπ’ αριθμ. **70** Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

Η Γνώμη που ακολουθεί έχει διαρθρωθεί σε πέντε Κεφάλαια και τρία Παραρτήματα.

Στο Α' Κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά οι διατάξεις του Σχ/Ν, στο Β' Κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις συναφείς με το θέμα δράσεις που έχει αναπτύξει και απόψεις που έχει διατυπώσει σε Γνώμες η Ο.Κ.Ε. Στο Γ' Κεφάλαιο γίνεται η Γενική Αξιολόγηση του Σχ/Ν και στο Δ' Κεφάλαιο ακολουθούν οι κατ' άρθρον παρατηρήσεις. **Κρίθηκε σκόπιμο να επισυναφθούν και τα εξής Παραρτήματα καθώς περιέχουν σημεία και απόψεις που θα πρέπει να μελετηθούν από τους συντάκτες του Σχ/Ν αλλά και τους εν γένει εμπλεκόμενους φορείς:** Παράρτημα Ι, όπου γίνεται συνοπτική καταγραφή της ελληνικής οικονομικής πολιτικής στο χώρο των Βαλκανίων από το 1990 έως σήμερα, Παράρτημα ΙΙ, όπου αναφέρονται οι δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης (και ειδικότερα αυτές στις οποίες αναφέρεται το Σχ/Ν) και Παράρτημα ΙΙΙ, όπου καταγράφονται απόψεις που έχει διατυπώσει τα τελευταία χρόνια η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. για τη Ν.Α. Ευρώπη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το Σχέδιο Νόμου φέρει τον τίτλο "Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων" και περιλαμβάνει έξι άρθρα.

Το **1ο άρθρο** ορίζει ότι το Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων (στο εξής Ε.Σ.Ο.Α.Β.) έχει πενταετή διάρκεια και αφορά στη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων στις εξής χώρες: Αλβανία, Βουλγαρία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και τη Ρουμανία. Σκοπός της χρηματοδότησης είναι ο εκσυγχρονισμός των υποδομών, η προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων, ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης, η στήριξη των δημοκρατικών θεσμών, η στήριξη του κράτους δικαίου και η επαγγελματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού των κρατών-δεκτών της χρηματοδότησης.

Το **2ο άρθρο** αναφέρει ενδεικτικά τις διάφορες μορφές οικονομικής στήριξης και συγκεκριμένα τη δωρεάν κεφαλαιακή ενίσχυση, την καταβολή μέρους τόκων για δάνεια που λαμβάνονται για την υλοποίηση

των στόχων του προγράμματος, τη δωρεάν κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Προγράμματος Οικονομικής Συνεργασίας (για το οποίο γίνεται λόγος στο 3ο άρθρο) καθώς και η συμμετοχή αυτοτελώς ή από κοινού με εγχώριους ή διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.

Το **3ο άρθρο** προβλέπει τη σύναψη Προγράμματος Διμερούς Οικονομικής Συνεργασίας με κάθε μία από τις χώρες-δέκτες του Ε.Σ.Ο.Α.Β. Το Πρόγραμμα αυτό υπογράφεται από τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών αφού προηγουμένως γνωμοδοτήσει η Επιτροπή Οργάνωσης και Συντονισμού Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (Ε.Ο.Σ.Δ.Ο.Σ.). Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει ιδίως το σύνολο των διατιθέμενων πόρων, τους όρους, τα κριτήρια και τη διαδικασία επιλογής των εντάξιμων δράσεων, το χρηματοδοτούμενο από το Πρόγραμμα ποσοστό κάθε δράσης (χωρίς να αποκλείεται ολική χρηματοδότηση σε κάθε χώρα), τον καθορισμό των επιλέξιμων αρχών εκτέλεσης των έργων ή δράσεων, τον τρόπο, τη διαδικασία και όργανα παρακολούθησης και ελέγχου της υλοποίησης των έργων ή

δράσεων και τέλος τις περιπτώσεις και τη διαδικασία με τις οποίες θα πρέπει να επιστρέφονται τα ποσά που δόθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος όταν σημειώνονται παραβάσεις των όρων χρηματοδότησης.

Το **4ο άρθρο** καθορίζει τη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Ε.Σ.Ο.Α.Β. που αποτελείται από τους Γενικούς Γραμματείς των συναρμόδιων Υπουργείων και προεδρεύεται από το Γενικό Γραμματέα Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών. Η Επιτροπή αυτή εισηγείται στον ΥΠ.ΕΞ. την έγκριση κάθε προγράμματος, αξιολογεί τις προτάσεις έργων και δράσεων και εισηγείται για την ένταξη και χρηματοδότησή τους και παρακολουθεί την υλοποίηση του κάθε προγράμματος εισηγούμενη όταν χρειάζεται την τροποποίηση ή συμπλήρωσή του.

Το **5ο άρθρο** ορίζει ότι θα διατεθεί κατά την πενταετία 2002-2006 ποσό 550.000.000 Ευρώ (περίπου 187,4 δισ. δραχμές). Η κατανομή ανά χώρα και έτος θα γίνεται με απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Οικονομίας και Οικονομικών.

Οι πόροι για τη χρηματοδότηση του Ε.Σ.Ο.Α.Β. είναι δυνατόν να προέρχονται από κονδύλια του Προγράμματος Διμερούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας και Βοή-

θειας (στο πλαίσιο της D.A.C.), τον τακτικό Π/Υ και τον Π/Υ Δημοσίων Επενδύσεων και τέλος κατ' ιδίαν πόρους των Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. του δημόσιου τομέα.

Τέλος, ορίζεται ότι το διοικητικό και διαχειριστικό κόστος του Ε.Σ.Ο.Α.Β. (μισθώματα, δαπάνες λειτουργίας και ταξιδίων, αμοιβές εξωτερικών εμπειρογνομόνων, υπερωριακή απασχόληση κ.λπ.) δεν μπορεί να υπερβαίνει το 3% του συνολικού προϋπολογισμού του Σχεδίου.

Το **6ο άρθρο** αφορά στην ένταξη και χρηματοδότηση των ιδιωτικών επενδύσεων. Ειδικότερα προβλέπει την ένταξη στο Ε.Σ.Ο.Α.Β. επενδύσεων του Ν. 2601/1998 ενώ καθιερώνει τη δυνατότητα παρέκκλισης από τις διατάξεις του νόμου αυτού ως προς τα κριτήρια, διαδικασίες, προθεσμίες κ.λπ. των επενδύσεων που εντάσσονται στο Ε.Σ.Ο.Α.Β. Παράλληλα, στη γνωμοδοτική επιτροπή που προβλέπει ο Ν. 2601/1998 θα μετέχει και ο Γ.Γ. Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων του ΥΠ.ΕΘ.Ο. καθώς και δύο ανώτατοι υπηρεσιακοί παράγοντες του ΥΠ.ΕΞ. Τέλος, προβλέπεται ότι σε κάθε Πρόγραμμα Διμερούς Οικονομικής Συνεργασίας προβλέπεται το ύψος των πιστώσεων που μπορεί να διατεθούν για τη χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδύσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ (ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΕΣ ΓΝΩΜΕΣ)

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ Ο.Κ.Ε. ΓΙΑ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή έχει αναπτύξει διεθνή δραστηριότητα σε δύο βασικά επίπεδα.

- α. Σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι εκλεγμένο μέλος του Προεδρείου της Διεθνούς Ένωσης των Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων και παρεμφερών οργανισμών. Στο πλαίσιο αυτό έχει εκδώσει την υπ' αριθμ. 45¹ Γνώμη για την "Παγκοσμιοποίηση του εμπορίου στο πλαίσιο του Π.Ο.Ε." και μετέχει στη διαμόρφωση κοινής θέσης της Ένωσης αυτής σε ό,τι αφορά τα θέματα που εξετάζονται από τον Π.Ο.Ε.
- β. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συντονίζει τη δράση της με την Ο.Κ.Ε. της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις εθνικές Ο.Κ.Ε. των κρατών-μελών για θέματα κοινού ενδιαφέροντος με ιδιαίτερη έμφαση στα θέματα που αφορούν στην Ευρωμεσογειακή Συνεργασία και τις σχέσεις με τις χώρες και τα αντίστοιχα όργανα των χωρών της Ν.Α. Ευρώπης.

2. Με πρωτοβουλία της ελληνικής Ο.Κ.Ε. τον Ιούνιο του 1997 έγινε στη Θεσσαλονίκη η πρώτη συνάντηση εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων από τις βαλκανικές χώρες. Στη συνάντηση αυτή συμφωνήθηκε να θεσμοποιηθεί η συνεργασία μεταξύ των φορέων αυτών σε συνεργασία και με την ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε.

Στη συνέχεια, τον Ιανουάριο του 2000 έγινε η δεύτερη συνάντηση στη Θεσσαλονίκη, με τη συνεργασία της Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. και του Αντιπροσώπου της Διαδικασίας του Ρουαγιάμοντ. Στη συνάντηση αυτή αποφασίστηκε Σχέδιο Δράσης (Action Plan) "Κοινωνικός διάλογος και διάλογος της κοινωνίας των πολιτών στην Ν.Α. Ευρώπη", που καταρτίστηκε με τη συνδρομή του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Κατάρτισης και έχει ως στόχους:

- α. Να συμβάλει στη δημιουργία και την ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου για την ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων οικονομικού και κοινωνικού περιεχομένου.
- β. Να ενισχυθούν οι ειδικές γνώσεις και ικανότητες των κοινωνικών εταίρων στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης ώστε να μετέχουν αποτελεσματικά στον κοινωνικό διάλογο μεταξύ τους αλλά και με την πολιτική εξουσία.
- γ. Να δημιουργηθεί μία στενότερη σχέση μεταξύ των θεμάτων που συζητούνται στη διαδικασία του κοινωνικού διαλόγου και της κοινωνίας των πολιτών.
- δ. Να προάγει την ανταλλαγή εμπειριών και "καλών πρακτικών" καθώς και το συντονισμό μεταξύ των κοινωνικών φορέων και των Μ.Κ.Ο. σε περιφερειακό επίπεδο αλλά και σε σχέση

¹ Για το πλήρες κείμενο των Γνωμών, που έχει εκδώσει μέχρι σήμερα η Ο.Κ.Ε., βλ. στην ιστοσελίδα της Ο.Κ.Ε. <http://www.oke.gr>

με τους ομολόγους τους στην Ε.Ε. και υποψήφιος προς ένταξη χώρες.

Στο πλαίσιο αυτό, οργανώνονται επιτόπιες επισκέψεις, μελέτες της κατάστασης σε κάθε χώρα, εθνικά σεμινάρια, δημοσιεύσεις, αξιολόγηση κ.λπ. **Η ελληνική Ο.Κ.Ε. είναι μεταξύ των συντονιστών του Προγράμματος.**

3. Σε ό,τι αφορά τώρα τις Γνώμες που έχει εκδώσει η Ο.Κ.Ε. και σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό σχετίζονται με το υπό συζήτηση θέμα, επισημαίνονται οι εξής:

Τον Ιανουάριο του 1999, η Ο.Κ.Ε. είχε την ευκαιρία να γνωμοδοτήσει (Γνώμη υπ' αριθμ. 25) επί του σχεδίου Νόμου "Ρύθμιση θεμάτων Διμερούς Κρατικής Αναπτυξιακής Βοήθειας και συνεργασίας προς τρίτες χώρες καθώς και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και άλλες συναφείς διατάξεις" και ειδικότερα στο β' μέρος του νομοθετήματος εκείνου που αφορούσε στο ρόλο των Μ.Κ.Ο.

Στο εισαγωγικό τμήμα της Γνώμης εκείνης, η Ο.Κ.Ε. σημειώνει τα μικρά αλλά σταθερά βήματα που έκανε η χώρα μας τα τελευταία χρόνια στον τομέα της παροχής διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας σε τρίτες χώρες, καταγράφοντας ότι τα διατιθέμενα ποσά αυξάνονταν από το ανεπαρκέστατο 0,02% του Α.Ε.Π. της χώρας μας το 1993 στο 0,2% (πρόβλεψη) για το 2001.

Στη συνέχεια, η Ο.Κ.Ε. αναφερόταν ειδικότερα στις Μ.Κ.Ο. και ανέφερε ότι η σχετική δραστηριοποίηση είναι μικρή στην Ελλάδα και ότι οι περισσότερες πρωτοβουλίες προέρχονται από συνεταιριστικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις καθώς και την τοπική αυτοδιοίκηση. Σημείωνε την έλλειψη θεσμικού πλαισίου για τη δραστηριοποίηση των Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται στο τομέα της διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας και ως εκ τούτου αξιολογούσε θετικά

τους στόχους του υπό κρίση τότε Σχεδίου Νόμου. Σε εκείνη τη Γνώμη επίσης, τονίζονταν, μεταξύ άλλων και τα εξής:

- α.** Θα πρέπει να ενταχθούν στο δημιουργούμενο πλαίσιο και Μ.Κ.Ο., που δεν είχαν κύριο στόχο την αναπτυξιακή βοήθεια.
- β.** Μεγάλη σημασία έχει η σημασία της ορθής εφαρμογής των κριτηρίων και της διαδικασίας πιστοποίησης των Μ.Κ.Ο.
- γ.** Είναι ανάγκη να θεσπισθεί όργανο και διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης όσων Μ.Κ.Ο. λαμβάνουν χρηματοδότηση για την υλοποίηση ορισμένων προγραμμάτων.
- δ.** Προτεινόταν η διεύρυνση της σύνθεσης της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Βοήθειας (Υ.Δ.Α.Σ.) με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, εκπροσώπους των κοινωνικών φορέων και των Μ.Κ.Ο., ανεξάρτητες προσωπικότητες κ.λπ.

4. Τον Οκτώβριο του 2000, η Ο.Κ.Ε. είχε εκδώσει την υπ' αριθ. 46 Γνώμη Πρωτοβουλίας με θέμα "Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης". Στη Γνώμη εκείνη η Ο.Κ.Ε. είχε πει ότι στηρίζει τη διαδικασία διεύρυνσης γιατί αυτή θα είναι αμοιβαία επωφελής για τα κράτη μέλη και τις υποψήφιες χώρες, θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο και θα προωθήσει την πολιτική και οικονομική σταθερότητα στο σύνολο της Ευρώπης.

Παράλληλα, στη Γνώμη εκείνη τονιζόταν η ανάγκη κατάλληλης προπαρασκευής των υποψηφίων χωρών καθώς και έγκαιρης αντιμετώπισης των συνεπειών της διεύρυνσης.

Στη συνέχεια η Ο.Κ.Ε. αναφέρθηκε αναλυτικότερα στις επί μέρους διαστάσεις της διεύρυνσης της Ε.Ε., και συγκεκριμένα

τη θεσμική, την πολιτική και κοινωνική, την οικονομική και τη γεωργική.

Ειδικότερα ως προς την κοινωνική διάσταση, η Ο.Κ.Ε. είχε τονίσει την ανάγκη ύπαρξης κοινωνικής συναίνεσης στις υποψήφιεσ χώρες καθώς και της θεσμοποίησης του κοινωνικού διαλόγου και ανάδειξης του ρόλου των κοινωνικών εταίρων.

Ως προς την οικονομική πτυχή της διεύρυνσης, τονιζόταν μεταξύ άλλων στη Γνώμη, η ανάγκη παροχής προενταξιακής

βοήθειας προκειμένου να ενσωματωθεί στις χώρες αυτές το κοινοτικό κεκτημένο και να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της Ενιαίας Αγοράς. Ιδιαίτερη μνεία έγινε στην ανάγκη συνεργασίας για τη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης σε τομείς όπως η φορολογία, τα τελωνεία, η τυποποίηση, η διαπίστευση και η συμβατότητα, η πολιτική ανταγωνισμού, η πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία, ο υγειονομικός και φυτο-υγειονομικός έλεγχος, η προστασία της ασφάλειας και υγιεινής της εργασίας και ενίσχυση της σχετικής νομοθεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Η Ο.Κ.Ε. είχε και κατά το παρελθόν την ευκαιρία να αναφερθεί στην κατάσταση που επικρατεί στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Συγκεκριμένα, στη Γνώμη Πρωτοβουλίας υπ' αριθμ. 29 (Απρίλιος 1999) για τον "Κοινωνικό διάλογο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη"² διαπίστωνε προβλήματα που είχαν να κάνουν -σε πολιτικό επίπεδο- με τη λειτουργία της δημοκρατίας, το κράτος δικαίου, την ασφάλεια των πολιτών, τα δικαιώματα των μειονοτήτων και τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Σε οικονομικό επίπεδο, εντόπιζε διαρθρωτικά προβλήματα, αβεβαιότητα περιβάλλοντος εντός των οποίων δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, ανεπαρκή ανάπτυξη της οικονομίας της αγοράς, υψηλή ανεργία και μείωση βιοτικού επιπέδου κ.λπ.

Η κατάσταση από τότε δεν έχει αλλάξει δραστικά. Αντίθετα μάλιστα, σε ορισμένες χώρες, όπως η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας και η Π.Γ.Δ.Μ., η οικονομική κατάσταση επιδεινώθηκε λόγω των πολέμων που διεξήχθησαν κατά την τελευταία τριετία μέσα στο έδαφός τους και είχαν καταστρεπτικές συνέπειες στο ανθρώπινο δυναμικό, την υποδομή και τις οικονομικές σχέσεις της κάθε χώρας. Είναι επίσης χαρακτηριστικό ότι ακόμη και οι δύο σχετικά πιο προηγμένες χώρες της περιοχής, οι οποίες μάλιστα είναι υποψήφιες προς ένταξη στην Ε.Ε., η Ρουμανία και η Βουλγαρία, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.

Η άμεση συμμετοχή της Ελλάδας στην προσπάθεια που καταβάλλουν οι γειτονικές μας χώρες για την οικονομική τους ανασυ-

γκρότηση είναι επιβεβλημένη για πολλούς λόγους:

- α.** Η οικονομική ανασυγκρότηση αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη μείωση των εθνικών και πολιτικών εντάσεων στην περιοχή, εντάσεων που όποτε ξέφυγαν από κάθε έλεγχο είχαν άμεσες και αρνητικές συνέπειες στην ίδια μας τη χώρα.
- β.** Η μείωση και η αναστροφή του ρεύματος μετανάστευσης από τις χώρες αυτές προς την Ελλάδα συνδέεται άμεσα με την οικονομική κατάσταση των χωρών αυτών.
- γ.** Η οικονομική κρίση προκαλεί ένταση του οργανωμένου εγκλήματος και ιδιαίτερα της παράνομης διακίνησης ανθρώπων (με τη μορφή δουλεμπορίου και σωματεμπορίας) και της εμπορίας ναρκωτικών, εξελίξεις που βρίσκουν στη συνέχεια έδαφος ανάπτυξης και στην Ελλάδα καθώς έχουν έντονα διασυνοριακό χαρακτήρα.
- δ.** Σε μία περίοδο διεθνούς ύφεσης, η συμμετοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στην αναπτυξιακή προσπάθεια των βαλκανικών κρατών μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης και της ίδιας της ελληνικής οικονομίας.

Είναι συνεπώς βέβαιο ότι κάθε προσπάθεια που αποσκοπεί να διευρύνει και να συστηματοποιήσει το ρόλο της Ελλάδος στην οικονομική ανασυγκρότηση των Βαλκανίων δεν μπορεί παρά να αντιμετωπίζεται ευνοϊκά από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

² Βλ. σελ. 18-19.

Μία τέτοια προσπάθεια σε νομοθετικό επίπεδο θα πρέπει να πληροί τις εξής προϋποθέσεις:

- α.** Να καθιερώνει διαφανή κριτήρια και διαδικασίες επιλογής των φορέων που θα γίνουν αποδέκτες των κονδυλίων της ελληνικής χρηματοδότησης. Τα ποσά είναι σημαντικά και δεδομένης της έλλειψης ισχυρών θεσμών διαφάνειας σε πολλές από αυτές τις χώρες, είναι σημαντικός ο κίνδυνος να μη γίνει η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των κονδυλίων αυτών.
- β.** Να προβλέπει διαρκή αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων και της αποτελεσματικότητας των φορέων που είναι δέκτες της χρηματικής ενίσχυσης. Η αξιολόγηση, που απουσιάζει από τα ελληνικά προγράμματα διμερούς βοήθειας θα δώσει τη δυνατότητα αναθεωρήσεων με σκοπό την αποτελεσματικότερη στο μέλλον χρήση των διατιθέμενων κονδυλίων.
- γ.** Αξιοποίηση της πείρας που έχουν οι εκπρόσωποι των **αντιπροσωπευτικότερων κοινωνικών φορέων** από τη μέχρι τώρα συνεργασία και επαφή τους με τους ομολόγους τους των βαλκανικών χωρών. Οι θεσμικές αδυναμίες της δημόσιας διοίκησης σε πολλές από αυτές τις χώρες δημιουργούν μία διάσταση μεταξύ της επίσημης εικόνας και της κοινωνικής πραγματικότητας, με αποτέλεσμα να είναι αναγκαία η εξοικείωση με τη δεύτερη για να είναι αποτελεσματική οποιαδήποτε απόπειρα παρέμβασης προς την κατεύθυνση της οικονομικής ανάπτυξης των κρατών αυτών. Παράλληλα, η πείρα των κοινωνικών φορέων με μακρά δραστηριοποίηση στο χώρο αυτό, είναι πολύτιμη και στο θέμα της αξιολόγησης των προγραμμάτων αυτών, αρμοδιότητα που όπως αλλού αναφέραμε θα πρέπει να ασκήσει η Επιτροπή. Εξ άλλου, η συμμετοχή των κοινωνικών εταιριών σε τέτοιου είδους Επιτροπές είναι σε αρμονία και με τα ισχύοντα σε ανάλογα κοινοτικά προγράμματα και θεσμούς. Η συμμετοχή αυτή προβλέφθηκε στον Κανονισμό 1260/1999 του Συμβουλίου της Ε.Ε. για τα διαρθρωτικά ταμεία.
- δ.** Η χρηματοδότηση έργων υποδομής θα πρέπει να γίνεται στη βάση της συγχρηματοδότησης με την κάθε μία από τις εμπλεκόμενες χώρες. Τυχόν αποκλειστική ελληνική χρηματοδότηση κάποιων έργων κινδυνεύει να μειώσει το αντίστοιχο ενδιαφέρον από την πλευρά της ωφελούμενης χώρας και έτσι να μη χορηγηθεί η αναγκαία στήριξη για την προώθηση του έργου. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι αποκλείεται η αποκλειστική χρηματοδότηση σε όλως εξαιρετικές περιστάσεις (κάτι που άλλωστε προβλέπεται και από τις αρχές της D.A.C.) και ιδιαίτερα όταν πρόκειται για δράσεις σε πολύ φτωχές περιοχές.
- ε.** Παράλληλα, προς ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της ελληνικής παρέμβασης (δεδομένου του ότι εκ των πραγμάτων τα διαθέσιμα κονδύλια είναι πεπερασμένα) είναι χρήσιμο να αναζητηθούν πρόσθετες πηγές συγχρηματοδότησης των προγραμμάτων και από επιχειρήσεις ή φορείς άλλων κοινοτικών χωρών.
- στ.** Πρέπει να επιτευχθεί ο μέγιστος βαθμός συνεργασίας με τους διεθνείς φορείς που δραστηριοποιούνται στην ανασυγκρότηση των Βαλκανίων (Ε.Ε., ΟΟΣΑ, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ο.Η.Ε. κ.λπ.). Η ελληνική παρέμβαση θα πρέπει να εναρμονίζεται με τις διεθνείς παρεμβάσεις για να έχει τη μεγαλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα. Οι ανάγκες της περιο-

χής είναι τεράστιες και θα ήταν αυταπάτη να νομίζει κανείς ότι η Ελλάδα με τα πεπερασμένα μέσα που διαθέτει μπορεί να δράσει αποτελεσματικά ενεργώντας αυτόνομα και ξεκομμένα από τις άλλες διεθνείς παρεμβάσεις.

Με βάση την ανωτέρω προσέγγιση, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το υπό κρίση Σχέδιο Νόμου μπορεί να συμβάλει θετικά στη υπόθεση της συστηματοποίησης και ενίσχυσης της οικονομικής βοήθειας που παρέχει η Ελλάδα προς τις βαλκανικές χώρες, παράλληλα όμως διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

- α.** Θα πρέπει να προστεθεί στους ρητά αναφερόμενους στόχους **η καταπολέμηση της φτώχειας, η ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών και η ενίσχυση του παραγωγικού ιστού των χωρών αυτών μέσα από την αναβάθμιση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.** Ιδιαίτερα η καταπολέμηση της φτώχειας αποτελεί τη βασικότερη προτεραιότητα της DAC και η χώρα μας πιθανόν να γίνει αντικείμενο κριτικής για το ότι δεν έχει συμπεριλάβει ως προτεραιότητα την καταπολέμηση της φτώχειας.
- β.** Στους αποδέκτες της Ε.Σ.Ο.Α.Β. θα πρέπει να προστεθεί και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η οποία το 2000 ήταν η τρίτη κατά σειρά χώρα αποδέκτης της συνολικής διμερούς βοήθειας της Ελλάδας με 4 εκ. δολ. Η.Π.Α. και η οποία είναι πλήρες μέλος της Διαδικασίας Συνεργασίας των χωρών της Ν.Α. Ευρώπης. Προφανώς η παράλειψη οφείλεται σε παραδρομή.
- γ.** Θα πρέπει να τεθούν αντικειμενικές διαδικασίες και κριτήρια αξιολόγησης και έγκρισης των υποβαλλόμενων προτάσεων. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να διευρυνθεί το αντικείμενο της Υπουργικής Απόφασης που περιγράφεται στο τελευταίο εδάφιο της 1ης παρ. του άρθρου 4. Η κανονιστική αυτή πράξη θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν της και την πλούσια σχετική κοινοτική εμπειρία για το θέμα αυτό.
- δ.** Θα πρέπει να προβλεφθεί ρητά ότι τα Διμερή Προγράμματα Οικονομικής Συνεργασίας **θα συμπληρώνουν και θα συντονίζονται με τα διεθνή προγράμματα** του Συμφώνου Σταθερότητας, της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) που παίζουν συντονιστικό ρόλο στην χορήγηση διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας στην περιοχή. Βασική αρχή της DAC είναι να υπάρχει για ευνόητους λόγους συντονισμός των εθνικών και των πολυμερών προγραμμάτων βοήθειας σε μια περιοχή. Δεν πρέπει άλλωστε να παραγνωρίζεται ότι η Ελλάδα παρέχει έμμεση βοήθεια στα κράτη αυτά όντας μέλος όλων σχεδόν των διεθνών οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό και είναι συνεπώς αυτονόητη η ανάγκη ύπαρξης μιας σχέσης αλληλοσυμπλήρωσης.
- ε.** Η Επιτροπή Παρακολούθησης από Γενικούς Γραμματείς θα πρέπει να διευρυνθεί και να ενισχυθεί για να επιτελέσει αποτελεσματικότερα το έργο της. Ειδικότερα: θα πρέπει να προβλεφθεί η συμμετοχή σε αυτή και **εκπροσώπων των αντιπροσωπευτικών κοινωνικών φορέων** (για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν στο Γ' Κεφάλαιο Γενική Αξιολόγηση). Κρίσιμο επίσης είναι το θέμα της παροχής της κατάλληλης υποστήριξης από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Υπουργείων και ιδιαίτερα του ΥΠ.ΕΞ. και του ΥΠ.ΕΘ.Ο., με παράλληλη δυνατότητα χρησιμοποίησης από αυτές εξωτερικών εμπειρογνομόνων.
- στ.** Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο θέμα της εφαρμογής του αναπτυξιακού νόμου.

- (i) Κατ' αρχήν ο νόμος αυτός βρίσκεται -όπως έχει ήδη ανακοινώσει η κυβέρνηση- σε αναθεώρηση και θα πρέπει να γίνει αντικείμενο κοινωνικού διαλόγου για να συμβάλει η αναθεώρηση σε μια αποτελεσματικότερη εφαρμογή του νόμου.
- (ii) Κατά την αναθεώρηση θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν και οι ανάγκες του Ε.Σ.Ο.Α.Β. ώστε να μην δημιουργηθούν περαιτέρω προβλήματα.
- (iii) Έτσι όπως ισχύει σήμερα ο νόμος, δημιουργεί το φόβο ότι οι παραπομπή του υπό κρίση Σχ/Ν στις διατάξεις του θα αποκλείσει τις επιχειρήσεις που σήμερα ήδη δραστηριο-

ποιούνται στα Βαλκάνια. Θα πρέπει να υπάρξει ρητή μνεία ότι δεν θα υπάρξει τέτοιος αποκλεισμός για το Ε.Σ.Ο.Α.Β.

Τελειώνοντας τη Γενική Αξιολόγηση η Ο.Κ.Ε. θεωρεί χρήσιμο να επισημάνει και ένα άλλο θέμα που δεν θίγεται από το Σχ/Ν αλλά είναι καίριας σημασίας για τους σκοπούς του νόμου: την ανάγκη στελεχιακής ενίσχυσης και παροχής της κατάλληλης υποδομής προς το σκοπό της αναβάθμισης των εμπορικών ακολούθων. Ο ρόλος των τελευταίων στη ροή ενημέρωσης μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών επιχειρήσεων είναι κρίσιμος και θα πρέπει να παρασχεθούν τα αναγκαία μέσα για την επιτέλεσή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός - διάρκεια - επωφελούμενα κράτη

Ισχύουν οι παρατηρήσεις της Γενικής Αξιολόγησης σχετικά με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και τη συμπλήρωση των στόχων της αναπτυξιακής βοήθειας.

Ως προς το σκοπό της κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των χωρών αυτών που περιέχεται στο νόμο αλλά και τον προτεινόμενο από την Ο.Κ.Ε. σκοπό της ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών, θα πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα γιατί όπως δείχνει η γενικότερη ευρωπαϊκή εμπειρία αλλά και η εθνική, λόγω της φύσης τους, είναι ιδιαίτερα αναγκαία η διασφάλιση της αντικειμενικής αξιολόγησής τους. Θα πρέπει να υπάρξει στενή συνεργασία με τους τριτοβάθμιους συνδικαλιστικούς φορείς κατά την κατάρτιση των σχετικών προγραμμάτων.

Άρθρο 2

Μορφές οικονομικής στήριξης

Μεταξύ των μορφών οικονομικής στήριξης περιλαμβάνεται και η δωρεάν κάλυψη λειτουργικών δαπανών του Προγράμματος Οικονομικής Συνεργασίας. Θα πρέπει να τεθεί ως όριο το 3% επί του συνολικού προϋπολογισμού του υλοποιούμενου προγράμματος. Εάν δεν υπάρξει ποσοστό υπάρχει ο κίνδυνος να υπάρξουν προγράμματα τα οποία στην ουσία θα αναφέρονται μόνο σε λειτουργικά έξοδα, π.χ. ταξίδια, μελέτες κ.λπ.

Άρθρο 3

Πρόγραμμα Διμερούς Οικονομικής Συνεργασίας

Θα πρέπει να προβλεφθεί ότι τα Διμερή Προγράμματα Οικονομικής Συνεργασίας

καταρτίζονται λαμβάνοντας υπόψη- για να αποφευχθεί τυχόν αλληλοκάλυψη- τα αντίστοιχα προγράμματα του Συμφώνου Σταθερότητας, της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) που παίζουν συντονιστικό ρόλο στην χορήγηση διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας στην περιοχή.

Επίσης, σύμφωνα με το Σχ/Ν, στο περιεχόμενο του Προγράμματος μπορεί να προβλέπεται κατ' εξαίρεση η ολική χρηματοδότηση από το Ε.Σ.Ο.Α.Β. του κόστους συγκεκριμένων δράσεων. Για λόγους που έχουν ήδη αναφερθεί ορθά προβλέπεται μόνο η, σε εξαιρετικές περιστάσεις, ολική χρηματοδότηση μιας δράσης. Μία τέτοια περίπτωση θα μπορούσε να είναι δράση που αφορά τις φτωχότερες περιοχές του επωφελούμενου κράτους.

Άρθρο 4

Επιτροπή Παρακολούθησης

Το έργο της επιτροπής αυτής δεν θα πρέπει να περιορίζεται στην παρακολούθηση αλλά να αφορά και την αξιολόγηση, σύμφωνα και με όσα αναφέρθηκαν και στο Κεφάλαιο Γ' Γενική Αξιολόγηση. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρξει ρητή μνεία στις αρμοδιότητες και σχετική προσθήκη στην ονομασία.

Άρθρο 6

Ένταξη και Χρηματοδότηση Ιδιωτικών Επενδύσεων

Γίνεται αναφορά στις υπουργικές αποφάσεις που προβλέπονται από την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του Ν.2601/1998.

Η διάταξη όμως εκείνη που αφορά στις υ.α. με τις οποίες καθορίζονται οι χώρες και

οι συγκεκριμένες περιοχές για τις οποίες έχει εφαρμογή η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 3 του Ν. 2601/1998, καθορίζει διετή διάρκεια για τις αποφάσεις αυτές, ενώ το Ε.Σ.Ο.Α.Β. και προφανώς και τα Διμερή Οικονομικά Προγράμματα, πέντε χρόνια (2002-2006). Θα πρέπει να τροποποιηθεί το σχετικό άρθρο ώστε οι υπουργικές αποφάσεις να έχουν μεγαλύτερη διάρκεια.

Θα πρέπει να καθορισθεί ένα όριο στο ποσοστό των κονδυλίων κάθε διμερούς

προγράμματος στο πλαίσιο του Ε.Σ.Ο.Α.Β. που θα μπορούν να διατεθούν για ιδιωτικές επενδύσεις. Όπως είναι τώρα διατυπωμένη η διάταξη, υπάρχει η θεωρητική περίπτωση, όλα τα χρήματα ή το σημαντικότερο ποσοστό να διατεθούν για ιδιωτικές επενδύσεις εις βάρος των άλλων δράσεων, όπως ο εκσυγχρονισμός της διοίκησης και αυτοδιοίκησης, η στήριξη των δημοκρατικών θεσμών, η ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών, η καταπολέμηση της φτώχειας κ.λπ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Καθηγητής **ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1990 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η οικονομική διπλωματία στο σημερινό διεθνές σύστημα παίζει ένα πρωτεύοντα ρόλο. Το τέλος του ψυχρού πολέμου συνετέλεσε, ώστε τα κράτη να στρέψουν το στρατηγικό ενδιαφέρον και την εξωτερική τους πολιτική στην ικανοποίηση ολοένα και περισσότερο των οικονομικών τους συμφερόντων. Έχει καταστεί πια κατανοητό, ότι στη σημερινή διεθνή πραγματικότητα, η διαπραγματευτική δύναμη μιας χώρας προσδιορίζεται σε αυξανόμενο βαθμό από την οικονομική της ισχύ και ότι μια ισχυρή οικονομία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα όπλα άσκησης αποτελεσματικής εξωτερικής πολιτικής. Η ελληνική εξωτερική πολιτική δεν μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση για δύο κύριους λόγους:

Πρώτον, η παγκοσμιοποίηση των αγορών που υπαγορεύει στις ελληνικές επιχειρήσεις να διεθνοποιηθούν και να δραστηροποιηθούν εκτός των ελληνικών συνόρων, αν θέλουν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Η διεθνής οικονομική πραγματικότητα επιβάλλει στις ελληνικές επιχειρήσεις -τουλάχιστον σ'εκείνες που έχουν δυναμισμό- να συμμετάσχουν στη διαδικασία διεθνοποίησης των αγορών και να συνδεθούν οργανικά με τα διεθνή εμπορικά, τραπεζικά, ενεργειακά και τεχνολογικά δίκτυα που διαμορφώνονται στην περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου.

Δεύτερον, οι αναγκαιότητες που υπαγορεύονται από τη συμμετοχή της χώρας στην Ε.Ε. και την Ευρωπαϊκή Νομισματική και Οικονομική Ένωση. Βασικός στόχος της χώρας είναι η διατήρηση και αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων που απολαμβάνει ως πλήρες μέλος της Ε.Ε. και η παραμονή της στον σκληρό πυρήνα της Ένωσης. Δεδομένου ότι βασική προτεραιότητα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής είναι η ισότιμη συμμετοχή της στις επικείμενες διαδικασίες μετάλλαξης της Ε.Ε., τότε οι υπόλοιποι στόχοι δεν μπορούν παρά να εντάσσονται και να αναπροσαρμόζονται στη βασική στρατηγική κατεύθυνση.

Η νέα κατάσταση που διαμορφώθηκε στην Βαλκανική μετά το 1989 δημιούργησε όλες τις προϋποθέ-

σεις για την Ελλάδα να αναπτύξει μια οικονομική διπλωματία με τρεις κύριους στόχους:

Πρώτον, την προάσπιση των εθνικών της συμφερόντων στη Βαλκανική χρησιμοποιώντας και οικονομικά μέσα.

Δεύτερον, τη μέγιστη δυνατή διευκόλυνση των ελληνικών επιχειρήσεων στην προσπάθειά τους να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα στα Βαλκάνια.

Τρίτον, την ανάπτυξη ενός συγκροτημένου πλαισίου οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των βαλκανικών κρατών που θα διασφάλιζε τη σταθερότητα στη περιοχή και θα προετοίμαζε τα βαλκανικά κράτη να ενταχθούν και να προσαρμοστούν ομαλά στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Στο διάστημα που μεσολάβησε από το 1990 μέχρι σήμερα, η ελληνική οικονομική πολιτική στα Βαλκάνια άρχισε να αποκτάει τα χαρακτηριστικά μιας συγκροτημένης πολιτικής που να προσανατολίζεται όχι μόνο στα στενώς εννοούμενα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα της χώρας αλλά και στην οικονομική ενδυνάμωση των χωρών αυτών.

Η επενδυτική και εξαγωγική δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων στις βαλκανικές αγορές θα πρέπει επιπλέον να εκτιμηθεί όχι μόνο σε σχέση με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει στην ελληνική οικονομία, αλλά και σε σχέση και με την προσφορά της στις οικονομίες των βαλκανικών κρατών. Εάν αποδειχθεί ότι η προσφορά αυτή είναι αποφασιστικής σημασίας, τότε είναι φανερό ότι η ελληνική εξωτερική πολιτική έχει μεγαλύτερες δυνατότητες να διαμορφώσει ένα στέρεο βάθος οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας που να ικανοποιεί μακροπρόθεσμα τα ελληνικά συμφέροντα. Η συμβολή της Ελλάδας στην ευημερία των βαλκανικών χωρών δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως μια από τις καλύτερες "διπλωματικές επενδύσεις" της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Οι ίδιοι οι επιχειρηματίες που επεκτείνονται στα Βαλκάνια, διαισθάνονται ότι η δραστηριότητά τους στα Βαλκάνια έχει πια σημασία ευρύτερη από την στενά οικονομική. Το γεγονός δηλαδή ότι το ελληνικό επιχειρείν στην περιοχή έχει αποκτήσει μια ιδιαίτερη δυναμική δίνει αφορμή και δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την άσκηση μιας επιτυχούς οικονομικής διπλωματίας, τα αποτελέσματα της οποίας δύνανται να διαμορφώσουν νέες πολιτικές πραγματικότητες για την ελληνική διπλωματία.

Βασικός μοχλός για την επίτευξη των ανωτέρων στόχων αποτελεί και η διμερής αναπτυξιακή πολιτική που η Ελλάδα ασκεί στις χώρες της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης.

Η αναπτυξιακή βοήθεια που χορηγούσε η Ελλάδα μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ήταν κυρίως πολυμερής διοχετευόμενη μέσω της Ε.Ε. και διεθνών οργανισμών όπως ο Ο.Η.Ε. και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Από το 1994 άρχισε να εφαρμόζεται σταδιακά ένα πρόγραμμα διεύρυνσης της συνολικής αναπτυξιακής βοήθειας στο διμερές και πολυμερές πλαίσιο, αντικατοπτρίζοντας την πρόθεση αξιοποίησης της βοήθειας για την προώθηση των στόχων της ελληνικής οικονομικής διπλωματίας. Βασική προτεραιότητα της οποίας ήταν και εξακολουθεί να είναι η δημιουργία οικονομικής και κοινωνικής σταθερότητας των χωρών αυτών. Επίσης αποφασίστηκε η συντονισμένη -στα πλαίσια σχεδιασμού- χορήγηση βοήθειας καθώς και ο στόχος εισόδου της Ελλάδας στην Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας (Development Assistance Committee) του ΟΟΣΑ για την επίτευξη του οποίου έγιναν οι ακόλουθες ενέργειες:

1. Καταρτίστηκε το Πενταετές Πρόγραμμα Διμερούς Αναπτυξιακής βοήθειας 1997-2001, το οποίο προέβλεπε αύξηση της ODA στα 400,60 εκ USD³ ώστε η συνολική βοήθεια να ανέλθει στο τέλος της περιόδου στο 0,2% του ΑΕΠ, που αποτελεί προϋπόθεση συμμετοχής στην DAC.

2. Ψηφίστηκε ο Νόμος 2731/99 ο οποίος θεσπίζει έναν μηχανισμό σχεδιασμού της εθνικής στρατηγικής αναπτυξιακής συνεργασίας, συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης του συνόλου της διμερούς βοήθειας που χορηγεί η Ελλάδα⁴.

Η προτεραιότητα που δίνει η ελληνική εξωτερική οικονομική πολιτική στον χώρο της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης κατέστη εμφανής από τη σταδιακή αύξηση του ύψους της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας προς την περιοχή. Ενδεικτικά, και σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠ.ΕΘ.Ο./Γεν. Γραμματεία Δ.Ο.Σ., η διμερής βοήθεια σε Βαλκάνια & ΚΑΕ από 5,5 εκ. δολ. ΗΠΑ το έτος 1993, ανήλθε στα 13,6 εκ. το 1996 για να φθάσει στα 69,7 εκατ. δολ. ΗΠΑ το 1999 και στα 79,7 εκατ. το 2000 μόνο για τις χώρες των Βαλκανίων, καθιστώντας τα Βαλκάνια ως πρώτη γεωγραφική περιοχή προορισμού της ελληνικής αναπτυξιακής βοήθειας,

Η Ελλάδα αναμφισβήτητα έχει κάνει σημαντικά βήματα στην οργάνωση και το συντονισμό της χορήγησης αναπτυξιακής βοήθειας σε σχέση με το παρελθόν. Η αποδοχή της Ελλάδας ως μέλος στην Development Assistance Committee κατατάσσει επισήμως τη χώρα στο "club των δωρητών" και επισφραγίζει την πρόοδο που έχει γίνει τόσο σε επίπεδο θεσμικού πλαισίου της αναπτυξιακής βοήθειας όσο και σε επίπεδο εύρους της αναπτυξιακής συνδρομής η οποία επικεντρώνεται σε μια εξαιρετικά ευαίσθητη περιοχή: Τα Βαλκάνια και τον Εύξεινο Πόντο.

Η διμερής αναπτυξιακή βοήθεια συνεπώς αποτελεί ένα απαραίτητο μέσο για την ενίσχυση της προσπάθειας ενσωμάτωσης των βαλκανικών χωρών στην οικονομία της αγοράς και κατ' επέκταση για την προώθηση των ελληνικών στόχων που συνδέονται άρρηκτα με την εδραίωση συνεργατικών σχέσεων με τις αποδέκτριες χώρες.

³ Η αύξηση αυτή στο ύψος της βοήθειας εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 265/29.8.96 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου.

⁴ Η Διυπουργική Επιτροπή Δ.Ο.Σ. είναι αρμόδια για το σχεδιασμό της ελληνικής πολιτικής αναπτυξιακής συνεργασίας. Αρμόδια για την παρακολούθηση και το συντονισμό του προγράμματος αναπτυξιακής βοήθειας είναι η Επιτροπή Παρακολούθησης του 5ετούς προγράμματος που εδρεύει στο ΥΠ.Ε.Θ.Ο. και η Διεύθυνση Αναπτυξιακής Συνεργασίας του ΥΠ.ΕΘ.Ο., ενώ η βοήθεια που διοχετεύεται από Μ.Κ.Ο. εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του ΥΠ.Ε.Σ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Η διακηρυγμένη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Νοτιοανατολική Ευρώπη αποσκοπεί στην πληρέστερη δυνατή ενσωμάτωση των χωρών της περιοχής στο γενικό πολιτικό και οικονομικό ρεύμα της Ευρώπης.

Ειδικότερα, η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης στοχεύει στη δημιουργία πολιτικής σταθερότητας και οικονομικής ευημερίας στην περιοχή, καθώς και στην προώθηση των διαδικασιών πολιτικών και οικονομικών μεταρρυθμίσεων, με ταυτόχρονο σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των μειονοτήτων. Πρωταρχικό στοιχείο του προαναφερθέντος πλαισίου είναι επίσης η ανάπτυξη συνεργασίας και η διασφάλιση ειρηνικών σχέσεων μεταξύ των χωρών της περιοχής.

Η παραπάνω στρατηγική προωθείται με την παροχή αναπτυξιακής βοήθειας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, μέσω μίας σειράς δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια:

1. Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Stabilisation and Association Process)

Το θεμέλιο της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, είναι η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ) με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Κροατία, την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και την Αλβανία⁵.

Στόχος της ΔΣΣ είναι να οδηγήσει τις χώρες της περιοχής πλησιέστερα στην προοπτική πλήρους

ενσωμάτωσης στις δομές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΔΣΣ καθιέρωσε ένα νέο πλαίσιο στενότερων σχέσεων μεταξύ της Ε.Ε. και των χωρών αυτών, που αναπτύσσεται μέσω μίας σταδιακής προσέγγισης προσαρμοσμένης στην ιδιαίτερη κατάσταση κάθε χώρας.

Το νέο αυτό πλαίσιο προβλέπει μία διευρυμένη εταιρική σχέση, κυρίως μέσω μίας νέας κατηγορίας συμφωνιών, τις **Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης** (ΣΣΣ). Οι Συμφωνίες αυτές, αντίστοιχες με τις Ευρωπαϊκές Συμφωνίες που είχαν υπογράψει οι υποψήφιοι προς ένταξη χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, αποτελούν το θεμέλιο της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και ταυτόχρονα σημαντικό βήμα στην ολοκλήρωση της. Η σύναψη της ΣΣΣ αντιπροσωπεύει τη δέσμευση των χωρών που υπογράφουν να συμπληρώσουν σε μία μεταβατική περίοδο μία επίσημη σύνδεση με την Ε.Ε. Μία τέτοια σύνδεση έχει σημαντική πολιτική αξία και βασίζεται στη σταδιακή εφαρμογή μίας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών καθώς και στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούν στη σταδιακή υιοθέτηση των κοινοτικών δεσμομένων.

Η έναρξη διαπραγματεύσεων για τη σύναψη ΣΣΣ εξαρτάται από την τήρηση από τη συγκεκριμένη χώρα των σχετικών πολιτικών και οικονομικών όρων. Μέσα στο 2001, υπέγραψαν Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και η Κροατία, ενώ οι υπόλοιπες χώρες βρίσκονται είτε σε διαδικασίες διαπραγματεύσεων που θα τους επιτρέψουν την υπογραφή των αντίστοιχων Συμφωνιών, είτε σε προγενέστερα στάδια της ΔΣΣ.

Για την υποστήριξη της συμμετοχής των δικαιούχων χωρών στη ΔΣΣ, θεσπίστηκε το Κοινοτικό Πρόγραμμα **CARDS**, μέσω του οποίου παρέχεται στις

⁵ COM(1999) 235 της 26.05.1999.

δικαιούχες χώρες κοινοτική βοήθεια για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση⁶.

Για το διάστημα 2000-2006, το ποσόν που διατίθεται για την εκτέλεση του συγκεκριμένου προγράμματος είναι 4.650 εκατομμύρια ευρώ.

Η κοινοτική βοήθεια CARDS αποσκοπεί ιδίως:

- στην ανασυγκρότηση, στη βοήθεια για επιστροφή των προσφύγων και εκτοπισθέντων και στη σταθεροποίηση της περιοχής,
- στη δημιουργία θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου για τη στήριξη της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των μειονοτήτων, στη συμφιλίωση της κοινωνίας των πολιτών, στην ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης και στην ενίσχυση της νομιμότητας και του αγώνα κατά του οργανωμένου εγκλήματος,
- στη βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και στις οικονομικές μεταρρυθμίσεις προς την οικονομία αγοράς,
- στην κοινωνική ανάπτυξη και ιδίως τον αγώνα κατά της φτώχειας, στην ισότητα των φύλων, στην παιδεία, εκπαίδευση και κατάρτιση και στην αποκατάσταση του περιβάλλοντος,
- στην ανάπτυξη στενότερων σχέσεων μεταξύ των δικαιούχων χωρών μεταξύ των εν λόγω χωρών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και μεταξύ των εν λόγω χωρών και των χωρών που είναι υποψήφιας για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συντονισμό με τα άλλα μέσα που αποσκοπούν στη διασυννοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία με τις τρίτες χώρες,
- στην προώθηση της περιφερειακής, διακρατικής, διασυννοριακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας μεταξύ των δικαιούχων χωρών και μεταξύ των χωρών αυτών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

καθώς και μεταξύ των δικαιούχων χωρών και άλλων χωρών της περιοχής.

Η κοινοτική βοήθεια υλοποιείται με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων επενδύσεων και ενδυνάμωσης του θεσμικού πλαισίου (institution building).

2. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Ανασυγκρότηση (European Agency for Reconstruction)

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Ανασυγκρότηση ιδρύθηκε το 2000 με τον Κανονισμό ΕΚ(2667/2000) και είναι ένας εκτελεστικός φορέας υπεύθυνος για την υλοποίηση των βασικών προγραμμάτων βοήθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Οβονα και CARDS) στο Κοσσυφοπέδιο, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο.

Αποτελεί ανεξάρτητη Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναφέρεται στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εποπτεύεται από ένα Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και από αντιπροσώπους των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Υπηρεσία, κατά τη δράση της στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, δραστηριοποιείται στο πλαίσιο της στρατηγικής δέσμευσης της Ε.Ε. για τη ΔΣΣ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, ενώ δεν είναι αρμόδια για την εφαρμογή άλλων κοινοτικών μέσων όπως η ανθρωπιστική βοήθεια ή η μακροοικονομική χρηματοδοτική βοήθεια που χορηγείται στη Σερβία, το Μαυροβούνιο και το Κοσσυφοπέδιο.

3. Σύμφωνο Σταθερότητας για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Stability Pact)

Το Σύμφωνο Σταθερότητας για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, αποτελεί πολιτική πρωτοβουλία που υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 1999, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας. Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναφέρεται ότι το Σύμφωνο Σταθερότητας θα βοηθήσει να ενισχυθεί η ειρήνη, η σταθερότητα, η ευημερία και η συνεργασία μεταξύ χωρών στην περιοχή.

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) 2666/2000 της 05.12.2000.

Στο Σύμφωνο Σταθερότητας συμμετέχουν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι ακόλουθες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης: Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, Τουρκία και Μολδαβία. Επίσης συμμετέχουν οι χώρες του G-8 που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. (Η.Π.Α., Καναδάς, Ιαπωνία και Ρωσία) καθώς και η Νορβηγία και η Ελβετία.

Στο Σύμφωνο Σταθερότητας μετέχουν επίσης διεθνείς οργανισμοί (ΟΗΕ, ΟΟΣΑ, ΝΑΤΟ, ΟΣCE-Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, UNHCR), διεθνή χρηματοδοτικά ιδρύματα (World Bank, IMF, EBRD κ.ά.) καθώς και περιφερειακές πρωτοβουλίες.

Το Σύμφωνο Σταθερότητας αποτελεί πολιτική δήλωση δέσμευσης και πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας για την ανάπτυξη κοινής στρατηγικής των συμμετεχόντων με στόχο τη σταθερότητα και ανάπτυξη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Το Σύμφωνο Σταθερότη-

τας δεν αποτελεί νέο διεθνή οργανισμό, ούτε διαθέτει ανεξάρτητους πόρους και δομές εφαρμογής προγραμμάτων. Ο ρόλος του είναι να συντονίζει και να διευκολύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων όλων των εταίρων του.

Το ανώτατο πολιτικό όργανο του Συμφώνου Σταθερότητας είναι το Περιφερειακό Τραπέζι (Regional Table), στο οποίο προεδρεύει ο Ειδικός Συντονιστής (Special Co-ordinator). Η δομή του Συμφώνου Σταθερότητας περιλαμβάνει επίσης τρία Τραπέζια Εργασίας (Working Tables) που αφορούν τα εξής θέματα:

- Εκδημοκρατισμός και Ανθρώπινα Δικαιώματα.
- Οικονομική Ανασυγκρότηση, Συνεργασία και Ανάπτυξη.
- Θέματα Ασφάλειας (Ασφάλεια και Άμυνα - Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις).

Σε αυτά τα Τραπέζια, οι εκπρόσωποι όλων των χωρών και των διεθνών οργανισμών συμμετέχουν ισότιμα και από κοινού θέτουν τις προτεραιότητες σε όλους τους τομείς δραστηριότητας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε. ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εξέδωσε το Σεπτέμβριο του 1998 ενημερωτική έκθεση για τις σχέσεις της Ε.Ε. και ορισμένων χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης⁷.

Η έκθεση αυτή καλύπτει τις εξής χώρες: Αλβανία, Γιουγκοσλαβία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Βουλγαρία, Ρουμανία, Κροατία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. εντάσσει τα κράτη αυτά σε πέντε γεωπολιτικές-οικονομικές συσπειρώσεις: τη Βαλκανική Συνεργασία, την Κέντρο-ευρωπαϊκή συνεργασία, τη συνεργασία της Μαύρης Θάλασσας, την ευρω-μεσογειακή συνεργασία και τέλος την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Πέρα από τις διαφορετικές καταστάσεις που εντοπίζονται σε κάθε μία από αυτές τις χώρες, γίνεται αναφορά σε κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζει συνολικά η περιοχή. Προβλήματα δημοκρατίας, οικονομικής και κοινωνικής αναδιάρθρωσης και ανάπτυξης, μειοψηφιών και προσφύγων, έννομου τάξης και δικαιοσύνης, έλλειψης αποτελεσματικής, αξιολογικής και ανεξάρτητης δημόσιας διοίκησης που απορρέει από τη βαθύτατη κρίση στο σύστημα αξιών, έλλειψης αξιοπιστίας της πολιτικής, αδυναμίας χάραξης και υλοποίησης πολιτικής "εκ των κάτω", ανθρωπίνου κεφαλαίου, κοινωνικού κεφαλαίου, περιβάλλοντος και μετάβασης.

Άμεσες προτεραιότητες για την περιοχή θεωρούνται: η διασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας, η εδραίωση της δημοκρατίας στα κράτη, η αντιμετώπιση των προβλημάτων εννόμου τάξεως και δικαιοσύνης, η αντιμετώπιση του οργανωμένου

εγκλήματος, των προβλημάτων μετάβασης και τέλος η οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση.

Η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. κρίνει απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση της περιοχής την ενίσχυση της ειρήνης, της σταθερότητας και της ασφάλειας.

Η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε., προς την κατεύθυνση αυτή, κρίνει ότι η Ε.Ε. έχει ιστορική ευθύνη και υποχρέωση απέναντι στο νοτιοανατολικό τμήμα της Ευρώπης να αναλάβει κάθε δυνατή πρωτοβουλία για την εδραίωση της ειρήνης στην περιοχή.

Η Ο.Κ.Ε. αναγνωρίζει και υποστηρίζει τις προσπάθειες που καταβάλει η Ε.Ε. υπέρ της ειρήνης, της σταθερότητας, της ανοικοδόμησης και ανάπτυξης της περιοχής.

Η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. πιστεύει ότι η επίτευξη των παραπάνω στόχων αποτελεί ζωτικής σημασίας συμφέρον για την Ευρώπη. Απαράβατος όρος για την εδραίωση της ειρήνης στην περιοχή κρίνεται το απαράβατο των συνόρων.

Η εδραίωση της δημοκρατίας θα πρέπει να αποτελεί μόνιμο, σταθερά επιδιωκόμενο στόχο που θα υπηρετηθεί αποτελεσματικά αν υπηρετηθεί σε βάθος. Η επίτευξη αυτού του στόχου προϋποθέτει νομικό και θεσμικό πλαίσιο ανάπτυξης: της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής δημοκρατίας, των αυτόνομων κοινωνικών ομάδων, την ανεξάρτητη και κατοχυρωμένη λειτουργία των κοινωνικών εταίρων, την ανεξάρτητη λειτουργία του κοινωνικού διαλόγου, διασφάλιση, όχι απλά στο νομικό πεδίο, αλλά στην πράξη του δικαιώματος του συνέρχεσθαι και συνεταιριζέσθαι, τη σαφή διάκριση και ανεξαρτησία

⁷ CES 1025/98 "Ενημερωτική Έκθεση για τις σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης και ορισμένων χωρών της Ν.Α. Ευρώπης".

της νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας, την κατοχυρωμένη, θεσμοθετημένη, αυτόνομη τοπική αυτοδιοίκηση, την κατοχύρωση της ανεξαρτησίας της πανεπιστημιακής και ακαδημαϊκής κοινότητας και τέλος τη στήριξη και ανάπτυξη της δημοκρατίας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Για την κοινωνική ανάπτυξη και τον εκδημοκρατισμό της περιοχής, επιβάλλεται, πέραν των κονδυλίων και των δράσεων του PHARE, η κινητοποίηση της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Οι φορείς που μπορούν να συμβάλουν στην εδραίωση της δημοκρατίας αποτελούν τα κινήματα νεολαίας, οι πολιτικές και μη οργανώσεις, οι εκπαιδευτικοί, οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες ανά κλάδο, οι οργανώσεις γυναικών και οι επιστημονικές ενώσεις Μ.Κ.Ο. Είναι επιβεβλημένο επίσης να σχεδιαστούν ειδικά προγράμματα εδραίωσης της δημοκρατίας ανά χώρα αλλά και ανά κλάδο, με συμμετοχή και ευθύνη ερευνητών, ακαδημαϊκών και προσωπικοτήτων της περιοχής.

Σχετικά με τις μειονότητες, η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε., θεωρεί απαραίτητη τη χάραξη μιας κοινής πολιτικής η οποία θα στηρίζει την ανάπτυξη στις περιοχές που είναι συγκεντρωμένες, θα συμβάλει στην αποφυγή των διακρίσεων, θα δίνει τη δυνατότητα στις μειονότητες να διατηρούν τον πολιτιστικό τους πλούτο και την ταυτότητά τους, θα προωθεί τη γνώση και τη μελέτη των χαρακτηριστικών της και τέλος θα προωθεί την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ολοκλήρωση των μειονοτήτων στο εθνικό τους πλαίσιο.

Σχετικά με το προσφυγικό των προσφύγων, τονίζεται η σημασία του ζητήματος και παροτρύνεται η Ένωση να δράσει με τρόπο συγκεκριμένο, αποφασιστικό και αποτελεσματικό.

Επίσης για την εδραίωση των δημοκρατικών θεσμών στη Βαλκανική επιβάλλεται να κατοχυρωθεί η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και της δικαιοσύνης, η αποκατάσταση του κύρους των δικαστών, η εμπέδωση υγιεινών συναλλαγματικών ηθών, η πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος, ο περιορισμός της παραοικονομίας και η αντιμετώπιση των διαπλοκών οργανωμένου εγκλήματος και κράτους.

Για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε., που την θεωρεί ύψιστης

σημασίας προτεραιότητα, πιστεύει ότι η Ε.Ε. αλλά και χωριστά τα κράτη-μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν μια αποτελεσματική πολιτική για την καταπολέμηση της στην Ε.Ε. και στα σύνορά της.

Για να αντιμετωπισθούν τα κοινά προβλήματα της περιοχής, που δημιουργήθηκαν από τη μετάβαση της στην ελεύθερη αγορά, η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι απαιτούνται τα εξής: ενθάρρυνση των λαών της Βαλκανικής για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους, συντονισμένη προσπάθεια από τον Ο.Η.Ε, τους διεθνούς οργανισμούς, την Ε.Ε., τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς αλλά και από άλλους ευρωπαϊκούς οικονομικούς και κοινωνικούς κύκλους, προσπάθεια συγκρότησης και ανασυγκρότησης των θεσμών, κίνηση επαναπατρισμού Βαλκανίων της διασποράς, υποκατάσταση και αντικατάσταση εταιρειών από ντόπιο προσωπικό, η ευθύνη και η εξεύρεση λύσεων να επαναποδοθεί στις ντόπιες αρχές. Επίσης, απαιτούνται νέες δομές και όργανα διαμόρφωσης προγραμμάτων παρεμβάσεων και δράσεων, με στόχους και δυνατότητες όπως: επάρκεια πόρων για τη χρηματοδότηση αναπτυξιακών δράσεων, συνεργασίες δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, συνεργασίες διεθνών χρηματοδοτικών φορέων, προώθηση διακρατικής και διακλαδικής συνεργασίας θεσμών, οργανισμών και φορέων των χωρών της περιοχής που εμπλέκονται στην υλοποίηση δράσεων στην περιοχή, η διαμόρφωση ομίλων αναπτυξιακής παρέμβασης για όλες τις χώρες τις περιοχής αλλά και για κάθε μία χωριστά, η κατάστρωση ενός στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδίου για κάθε χώρα που θα περιλαμβάνει ένα τουλάχιστον ακριβές πρόγραμμα προώθησης της διασύνδεσης με τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα σε συνδυασμό με τα υπάρχοντα προγράμματα για τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση των υπάρχοντων δικτύων, απαιτείται η συγκρότηση οργάνου ικανού και εξουσιοδοτημένου να μετατρέψει την περιφερειακή προσέγγιση σε περιφερειακό πρόγραμμα ειρήνης, ανασυγκρότησης και ανάπτυξης για όλη την περιοχή (το Στρατηγικό Αναπτυξιακό σχέδιο για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα μπορεί να αποτελέσει τον προπομπό για αυτό το πρόγραμμα), η χρησιμοποίηση ορισμένων τομέων ή κλάδων ως κινητήριων δυνάμεων για την οικονομική ανασυγκρότηση της περιοχής (π.χ. τουρισμός). Επίσης επισημαίνεται από την Επιτροπή η ανάγκη για εναρμόνιση των κανόνων του Interreg, των κανόνων του Phare, και του

προϋπολογισμού των ΔΕΔ για την Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Επίσης η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. εξέδωσε τον Απρίλιο του 2001, Γνώμη για την “Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στα Δυτικά Βαλκάνια”⁸.

Η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. καταρχάς επισημαίνει τη σημασία των Βαλκανίων για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, τη σημασία του ανθρώπινου δυναμικού για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και για τη βιώσιμη διεύρυνση προς το Νότο, τη σημασία των Βαλκανίων για την ολοκλήρωση της λεκάνης της Μεσογείου.

Επίσης τονίζει την ανάγκη για σαφή, αποτελεσματική και αποφασιστική εξωτερική πολιτική στην Βαλκανική. Η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. υποστηρίζει ότι η περιφερειακή προσέγγιση και όλες οι τομεακές πολιτικές για τα Δυτικά Βαλκάνια θα πρέπει να περιληφθούν σε ένα πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης.

Τα προβλήματα που αντιμετώπισε η περιοχή τα τελευταία χρόνια είχαν ως αποκορύφωμα ένα γενικό κοινωνικό κλίμα δυσπιστίας των πολιτών μεταξύ τους και των πολιτών με τις αρχές.

Η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. υποστηρίζει ότι η περιοχή έχει αρκετούς φυσικούς πόρους, μεγάλη πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, γεωπολιτική σημασία και οικονομικά και πολιτιστικά ανθούσα διασπορά στη Βόρεια Ευρώπη, στην Αυστραλία, στον Καναδά και στις ΗΠΑ, έτσι ώστε σε γενικές γραμμές η ένταξη της στην Ε.Ε. και στις διαρθρώσεις της θα είναι μεγάλο πλεονέκτημα για την Ευρώπη.

Υπάρχει πλούσιο και βαθύ έργο σχετικά με στρατηγικές, δράσεις και σχέδια για τα Βαλκάνια. Το σύμφωνο σταθερότητας παραμένει ένας καθολικός “μηχανισμός” για την αναπτυξιακή προοπτική της περιοχής. Επίσης στα Βαλκάνια δραστηριοποιείται ένας μεγάλος αριθμός Μ.Κ.Ο., ιδρυμάτων, διεθνών οργανισμών και οργανισμών του Ο.Η.Ε., οργανισμών ευρω-

παϊκών και αμερικανικών οργανώσεων και υπηρεσιών που ασχολούνται με τα Βαλκάνια.

Οι σημαντικοί κοινοί παρανομαστές μεταξύ των προτεινόμενων σχεδίων αποκαλύπτουν κοινό έδαφος για δράση: με την πολιτική βούληση που εκφράζουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι για ειρήνη και σταθερότητα στην περιοχή, με την ύπαρξη εκατοντάδων οργανώσεων και ειδικών που ασχολούνται ήδη και που χρηματοδοτούνται για να εργαστούν στην περιοχή και υπέρ αυτής, με τη δέσμευση της Ε.Ε. και των Διεθνών Οικονομικών Ιδρυμάτων, οι χώρες της περιοχής και η διεθνής κοινότητα αναμένουν αποτελέσματα, με μια νέα προσέγγιση διεύρυνσης προς Νότο που ασφαλώς είναι εγγεγραμμένη στην ημερήσια διάταξη της Ε.Ε.

Οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη επιτυχημένων στρατηγικών στην περιοχή, σύμφωνα με την Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε., είναι οι εξής: δημιουργία κλίματος που θα υποστηρίζει μια ψυχολογία ελπίδας και ασφάλειας, θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή και θα παρέχει ορισμένες εγγυήσεις εντιμότητας στις επιχειρήσεις, στις τοπικές και εθνικές πολιτικές και στο δικαστικό σύστημα και στις διαδικασίες, η λήψη μέτρων για τους παραπάνω στόχους από τη διεθνή κοινότητα και, από την Ε.Ε., από τα συμβαλλόμενα μέρη του συμφώνου σταθερότητας και από τις ίδιες τις κυβερνήσεις, δέσμευση των χωρών που έχουν υπογράψει το σύμφωνο σταθερότητας για συγκεκριμένο χρονικό διάγραμμα, προσδιορισμός διεθνικών σχεδίων προτεραιότητας και ορισμός Υπεύθυνης αρχής για κάθε σχέδιο, δρομολόγηση Βαλκανικής ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών, σύνδεση των βαλκανικών νομισμάτων με το ευρώ, θέσπιση μέσω περιφερειακής πολιτικής στο επίπεδο της Ε.Ε., θέσπιση μέσω περιφερειακής πολιτικής δίπλα σε κάθε κυβέρνηση της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, καθώς και των περιφερειακών-τομεακών λειτουργιών σε βαλκανική βάση.

Η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. διαδραματίζει μέσω του Σχεδίου Δράσεως⁹ αποφασιστικό ρόλο στην προαγωγή του

⁸ CES 534/2001, Γνωμοδότηση για την “Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στα Δυτικά Βαλκάνια”.

⁹ Για το θέμα αυτό και τη συμμετοχή της ελληνικής Ο.Κ.Ε. βλ. ανωτέρω στην παρούσα Γνώμη σελ. 7 παρ.2.

κοινωνικού και πολιτικού διαλόγου σε κάθε χώρα και στο σύνολο της περιοχής ως βασικό μέσο για τη δημιουργία θετικών αλυσωτών αποτελεσμάτων και κοινωνική ανοικοδόμηση. Μια προσπάθεια για συντονισμό και διάλογο των κυριότερων Μ.Κ.Ο. στην περιοχή θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη. Επίσης ο κοινωνικός και πολιτικός διάλογος συμβάλει στη σταθερή ανάπτυξη της περιοχής. Ο περιφερειακός κοινωνικός και πολιτικός διάλογος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη: περιφερειακών ομάδων συμφερόντων, κοινών δράσεων, και συνεργασίας και για τις επαφές μεταξύ των περιφερειακών ελίτ και ηγεσίας, της συνεργασίας και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Επιπλέον η Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε. προτείνει τη συνεργασία των περιφερειακών ελίτ και ηγεσίας για τη χάραξη και στήριξη περιφερειακών αναπτυξιακών σχεδίων για την ενθάρρυνση της ανάμιξης των νέων σε όλα τα επίπεδα λήψης των αποφάσεων.

Παράλληλα, η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. μπορεί να προβεί σε πρωτοβουλίες όπως η διοργάνωση της

περιφερειακής συνεργασίας και του διαρθρωμένου διαλόγου με βάση τις τρεις Ομάδες στην οποία στηρίζει τη λειτουργία της.

Τέλος η Ο.Κ.Ε. μπορεί: να προσκαλέσει και να ενθαρρύνει τα Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια των κρατών μελών να παράσχουν εκπαιδευτική, επιστημονική και ενημερωτική υποστήριξη στα Οικονομικά και Κοινωνικά Συμβούλια των βαλκανικών κρατών, να παράσχει πρόσβαση σε βάσεις πληροφοριών και δεδομένων, να γνωμοδοτήσει για σημαντικά θέματα όπως η αειφόρος ανάπτυξη, να προωθήσει της ιδέα της σύστασης ενός Νοτιοανατολικού Βήματος Οικονομικών και Κοινωνικών Συμβουλίων, μιας Επιτροπής των Περιφερειών και μιας ένωσης των πόλεων ή των πρωτευουσών, να ενθαρρύνει τη συνεργασία των βαλκανικών πανεπιστημίων ως κύριων πηγών όχι μόνο της γνώσης αλλά και της μελλοντικής ηγεσίας και τέλος να στηρίξει τη δημιουργία και τη λειτουργία ενός βήματος βαλκανικής διασποράς.

Στην Ολομέλεια της 18^{ης} Φεβρουαρίου 2002 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Ανδρέας Κιντής

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.

Α΄ ΟΜΑΔΑ

Αβραμίδης Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Ρερρές Κυριάκος
Γενικός Διευθυντής
Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων
σε αναπλήρωση του
Καλλίγερου Γεράσιμου
Γενικού Γραμματέα Π.Ο.Ξ.

Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Μαστρογιάννης Αναστάσιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Παπαδημητρίου Ιωάννης
Β΄ Αναπλ. Γενικός Γραμματέας
Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Μότσου Γεωργίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Σκορίνης Νικόλαος
Α΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.

Τσατήρης Γεώργιος
Νομικός Σύμβουλος
Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

Χασιώτης Νικόλαος
Εκπρόσωπος Ένωσης
Ελλήνων Εφοπλιστών

Β΄ ΟΜΑΔΑ

Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γκούβερη Ρέα
Γ.Σ.Ε.Ε.

Κόλλιας Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Παπασπύρου Σπύρου
Προέδρου Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Μπάργος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.

Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ΄ ΟΜΑΔΑ

Αλεξόπουλος Παναγιώτης
Πρόεδρος Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

Γιατράκος Νικόλαος
Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε.

Πίττας Ιωάννης
Α΄ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραμίχα Τζανέτου
Προέδρου Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Κοιμήσης Απόστολος
Γενικός Γραμματέας Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Κουρνιακός Στέλιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε.

Λίτσος Φώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.

Λαζαρίδης Χαράλαμπος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

Τσανικλίδης Φώτης
Εκπρόσωπος Γεωτεχνικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της κας Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr